

SAK NR: **Sak 15/2024**
SAKSBEHANDLER: **Anne Frugård**
Arkivnr.: 621.2

MØTEDATO: **26.8.2024 og 30.8.2024**
MØTESTED: **Tingvang og e-post**

SIGN: _____

Utskrift til:

Statskog SF
Øystre Slidre kommune v/viltansvarlig
ØSJFF v/Anders Frøberg

Taksering av lirype 2024. Regulering av jakttrykk.

Bakgrunn

Fjellstyret har siden 1996 basert småviltforvaltningen med bakgrunn i kunnskap gjennom registreringer/taksering av lirypebestanden før jakt. Fra 2008 har fjellstyret benyttet linjetaksering "Distance Sampling" (avstandsmetoden). Systemet drives av en webportal <http://honsefugl.nina.no> for registrering og håndtering av data fra taksering av ryper og skogsfugl.

Norges fjellstyresamband lager hvert år en samlerapport over takstresultatene fra alle fjellstyrene, denne kalles RypeRapporten og legges ut på NFS sine hjemmesider og kan leses her: <https://www.fjellstyrene.no/aktuelt/ryperapporten-2023-er-klar>.

I korte trekk går linjetaksering ut på at det er lagt ut 52 linjer på til sammen 135 km fordelt over hele allmenningen. Linjene skal dekke et gjennomsnitt av allmenningens lirypeområder som er beregnet til å omfatte om lag 400 km². Linjene skal følges slavisk med GPS, og hver oppflukt av rype registreres med antall fugl fordelt på kylling og voksen. I tillegg registreres oppfluktsted i avstand til linja. Disse, og flere data registreres i et dataprogram, som beregner antall ryper pr. km² og kyllingproduksjon.

Bare en svært liten arealdel (3-4 %) av allmenningens lirypeareal er taksert. Kunnskapen om bestandsforholdene er et estimat og ikke eksakt viten om den totale lirypebestanden. "Distance Sampling" er likevel det mest anerkjente takseringssystemet, og det er i bruk i de fleste store forvaltningsområder i Norge. Siden takseringen foregår før båndtvangen er opphevet, er det søkt om, og gitt dispensasjon av Øystre Slidre kommune. Linjetakseringen ble gjennomført i perioden 3.–18. august.

Gjennomføring 2024

Takseringen er, i år som tidligere, gjennomført av fuglehundgruppa i Øystre Slidre jeger- og fiskerforening. Alle med ansvar for takseringslinjene har deltatt på takseringskurs. Ett takseringslag består minimum av to personer og to hunder. I all hovedsak var det greie forhold under takseringen. Det var vått nok i fjellet, men ikke så ille som i fjor. Ett lag fikk tåke og dårlig sikt (på Røynestølene), og måtte korte ned linja. Samarbeidet mellom ØSJFF og fjelloppsynet har også i år fungert utmerket både før, under og etter taksering.

Resultater

Totalt er det taksert 131,7 km. Det er registrert 79 observasjoner med til sammen 334 liryper. For å få mest mulig data i beregningene er statsallmenningen delt i 2 områder.

Område 1(A): Taksert 20 linjer med i alt **47,5 km**.

Område 2(B/C): Taksert 32 linjer med i alt **84,2 km**.

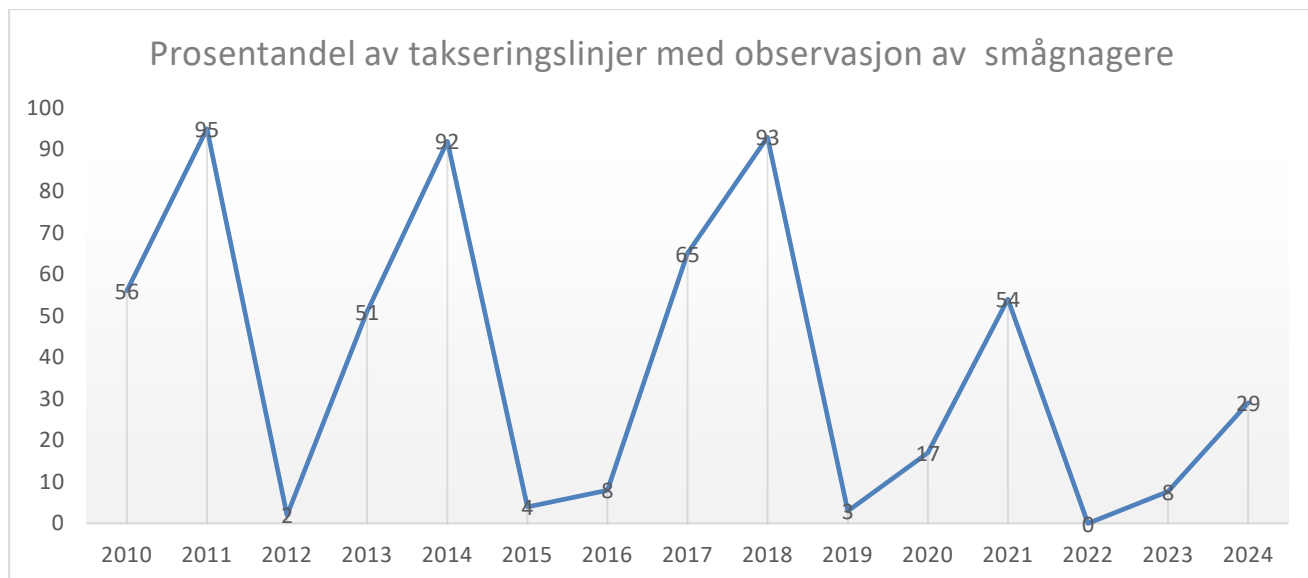

Resultater 2024:

Område (jaktfelt)	Ant linjer	Antall meter	Antall obs**)	Ant ryper	Ryper pr km ² *) (95 % sikkerhet)	Tetthet av voksen fugl	Prod. kylling pr 2 voksne
1 (A)	20	47500	24	74	8,3 (5,1-13,4)	4,5	1,5
2 (B, C)	32	84200	55	260	17,3 (10,5-28,6)	6,2	3,3
samlet	52	131700	79	334	12,8 (8,7-18,9)	5,4	2,7

*) Tallene i (parentes) gjelder variasjonsmålet for estimatet; ryper pr km². Dvs. at antall ryper pr km² for hele allmenningen med stor sikkerhet ligger mellom 3,1 og 7,1.

**) Antall obs refererer til antall ganger en observerer fugl, kull eller enkeltfugler. For å få et godt estimat bør det være minst 40 obs i et område. I område 1 er det bare 24 obs og det er dermed et svært usikkert estimat. Det sikreste estimatet får vi når vi bruker tall for hele allmenningen (79 obs).

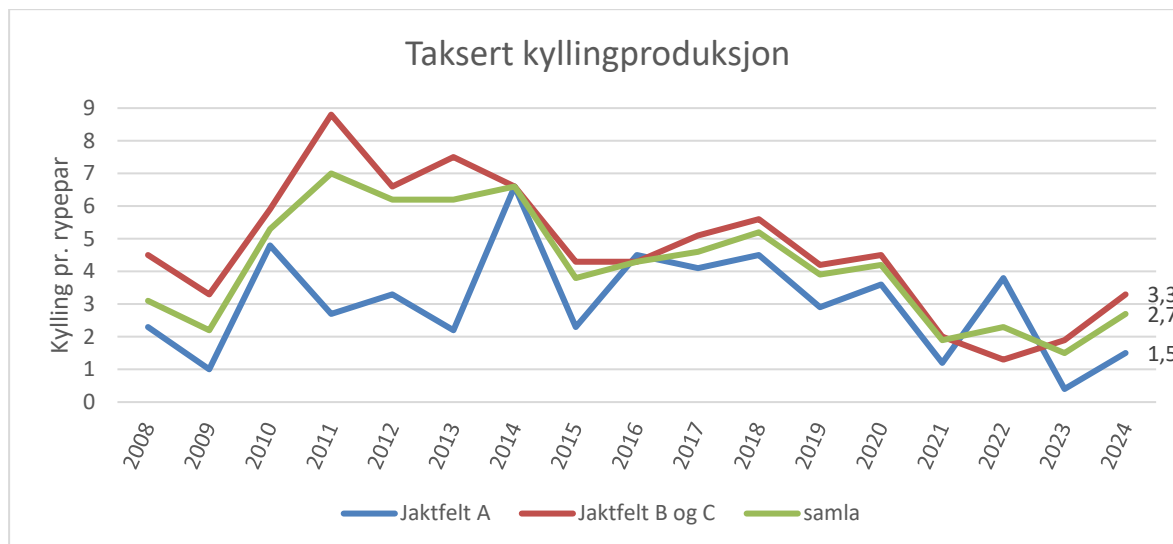

Figur 1. Kyllingproduksjonen er påvirket av mengden smågnagere, og det blir derfor også registrert smågnagere under lirypetakseringen. Både 2019, 2020, 2022 og 2023 må betraktes som bunnår for smågnagere. I 2024 har vi heller ikke noe toppår for smågnagere. Normalt medfører lite smågnagere en høyere predasjon på egg og kyllinger.

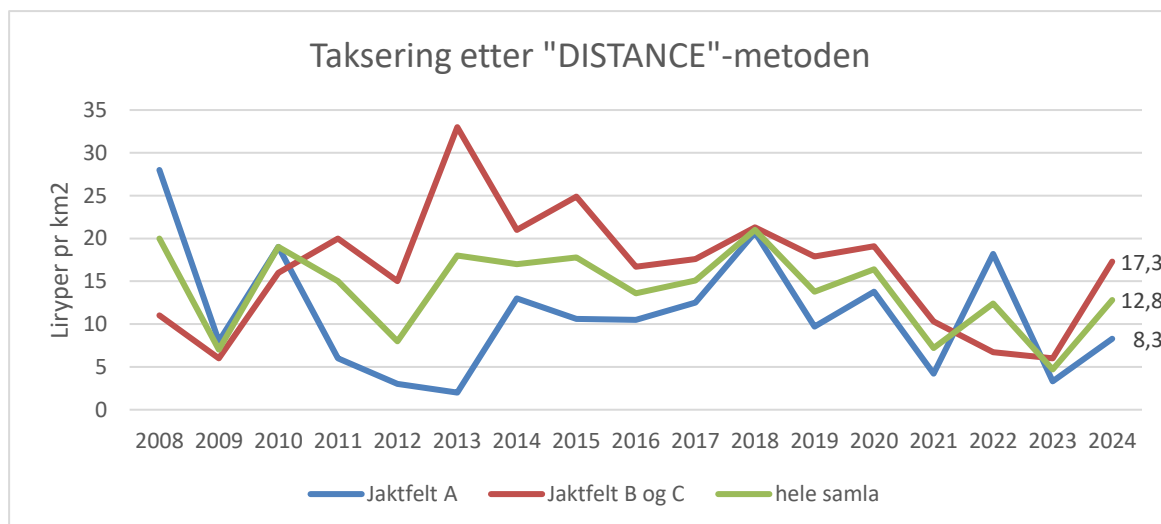
Sammenlignbare resultater fra DISTANCE – taksering tidligere år:

		-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	-20	-21	-22	-23	-24
Omr. 1	Ryper pr km2	28	8	19	6	3	2	13	10,6	10,5	12,5	20,7	9,7	13,8	4,2	18,2	3,3	8,3
Felt A	Kyllingprod.	2,3	1	4,8	2,7	3,3	2,2	6,6	2,3	4,5	4,1	4,5	2,9	3,6	1,2	3,8	0,4	1,5
Omr. 2	Ryper pr km2	11	6	16	20	15	33	21	24,9	16,7	17,6	21,3	17,9	19,1	10,3	6,7	6	17,3
Felt B og C	Kyllingprod.	4,5	3,3	5,9	8,8	6,6	7,5	6,6	4,3	4,3	5,1	5,6	4,2	4,5	2	1,3	1,9	3,3
Samla	Ryper pr km2	20	7	19	15	8	18	17	17,8	13,6	15,1	21	13,8	16,4	7,2	12,4	4,7	12,8
	Kyllingprod.	3,1	2,2	5,3	7	6,2	6,2	6,6	3,8	4,3	4,6	5,2	3,9	4,2	1,9	2,3	1,5	2,7

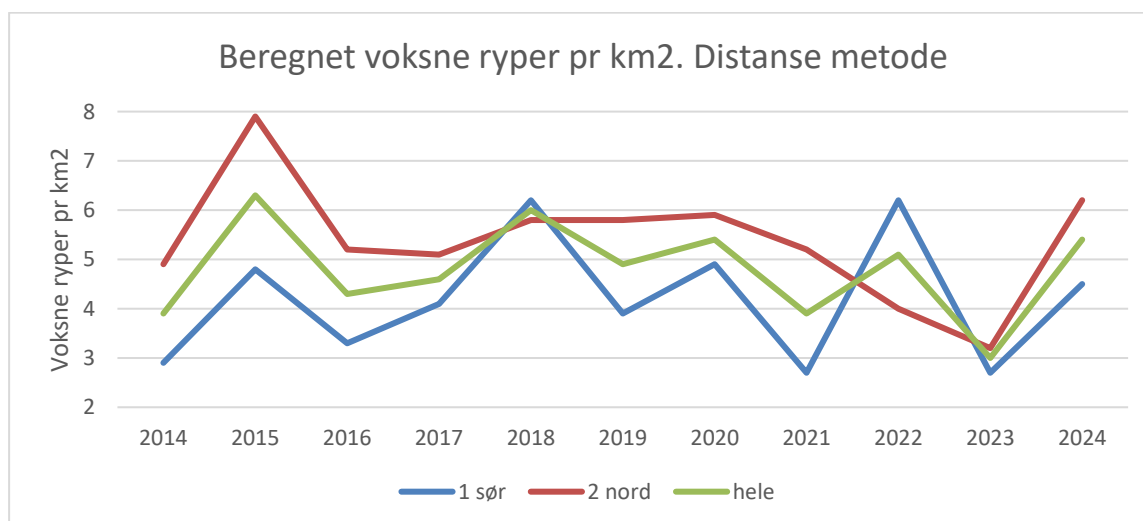
Systemet har vært, og er i endring. Bestandstall fra tidligere år kan derfor ikke direkte sammenlignes, men betraktes som en indikasjon. Når vi sammenligner årets tall med de 16 årene vi har hatt linjetaksering, så er kyllingproduksjonen på 2,7 og rypetetthet på 12,8 ryper pr km² godt under gjennomsnittet til tross for at vi har hatt flere år med lav produksjon og tetthet.

Figur 2. Taksert kyllingproduksjon fordelt på jaktfelt. Forskingen mener at et uttak på 15 % av taksert bestand i liten grad påvirker neste års hekkebestand hvis kyllingproduksjonen er på mer enn 2,5 kylling/par. I år har vi en taksert kyllingproduksjon på 2,7 kylling/par.

Figur 3. Takstresultat fordelt på jaktfelt og samla for hele statsallmenningen. Jaktfelt A er i sør og jaktfelt B/C midt og nord. Vi ser en økning fra 2023 da vi hadde dårlige takstresultat i hele statsallmenningen.

Figur 4. Voksne ryper pr km² hatt en oppgang fra i fjor. Blå linje viser resultatene for jaktfelt A (sør), rød linje viser resultater for jaktfelt B og C, og grønn linje viser samla verdier.

Vurderinger

Dessverre har vi de siste årene sett en nedgang i rypebestanden i Sør-Norge. Hva som påvirker disse svingninger i rypebestandene er svært sammensatt, men at det er mange faktorer knyttet til bl.a. klima, smågnagere/andre arter, sosiale mekanismer, predatorer og parasitter er det stor enighet om blant rypeforskere. Klimaendringer og tap av leveområder bidrar til å sette bestanden under press. Andre viktige forhold varierer fra år til år, slik som værmessige forhold, utvikling i bestand av predatorer og sykkluser for alternative byttedyr som mus og lemen. Rypedynamikken kan drives samtidig av mange sammenhenger i økosystemet som er følsomme for klimaendringer. Dette bidrar til en svært sammensatt dynamikk.

Jakt har isolert sett langt mindre betydning enn faktorene som er nevnt over. Likevel kan den påvirke bestanden negativt om uttaket blir for stort, og når andre naturlige faktorer har svekket produksjon og overlevelse av rypekyllinger. Hvor stor betydning jakt har for rypebestandene har forskningen ikke noe klart svar på. Noen norske studier antyder at jakt kan ha betydning. Samtidig viser oppfølging av store områder i Sverige som har vært utsatt for henholdsvis hardt jaktpress og områder helt uten jakt, at det ikke er noen sammenheng mellom jaktpress og antall voksne fugler som fins i området neste vår. Et viktig prinsipp i villtforvaltningen er likevel at en art bare kan høstes dersom best tilgjengelig informasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Hvorvidt arten produserer et høstingsverdig overskudd må avgjøres ut fra en vurdering av biologiske forhold som bestandens størrelse, reproduksjonsevne, konkurranse fra andre arter, predasjon, næringstilgang og artens følsomhet for miljøendringer.

Lirype

Bestandsforholdene for lirype i 2024 er fortsatt på et lavt nivå sammenlignet med årene etter start av linjetaksering i 2008. Kyllingproduksjon er også svært lav, selv om det er observert flere store kull. Bestanden er fortsatt på et lavt nivå. Vi ønsker at rypebestanden så raskt som mulig stabiliserer seg på et nivå som produserer et høstingsverdig overskudd. Kyllingproduksjonen er lav både hos oss og i naboområder, derfor er det viktig å ta vare på mest mulig stamfugl. Vi mener likevel at det er forsvarlig å legge opp til en forsiktig/begrenset jakt i område B og C.

For lirype mener forskere at et jaktuttak på 15 % av taksert rypebestand kan brukes når kyllingproduksjonen er over 2,5. I 2024 er kyllingproduksjon totalt taksert til å være 2,7 når hele takseringsområdet ses under ett, og på henholdsvis 1,5 i område A og 3,3 i område B/C når vi deler takseringsområdet opp. For å få et godt estimat fra takseringen bør det være minst 40 observasjoner i et område. I område 1 er det i år bare 24 observasjoner, og det er dermed et svært usikkert estimat. Det sikreste estimatet får vi når vi bruker tall for hele allmenningen (79 obs), men område B/C har også et ok antall observasjoner (55 obs). I 2021-2023 hadde vi svært dårlige takseringsresultat, og det ble ikke åpnet for jakt på rype eller orrfugl. Siden det også i år er sett lite smågnagere under takseringen kan vi forvente at predasjonspresset på rype blir større enn i år der rovfugler og smårovvilt kan ha mye smågnagere på menyen.

Tetthet:

Beregninger etter programmet DISTANCE viser en rype tetthet på 12,8 ryper pr. km² for hele allmenningen, med konfidensintervall (8,7 – 18,9). Det er beregnet 8,3 ryper/km² i sør, og 17,3 ryper/km² i midt og nord. Årets taksering angir en total lirypebestand i statsallmenningen på ca 5000 liryper, det er ca 3000 flere ryper enn takseringsresultatene viste i 2023.

Taksert kyllingproduksjon:

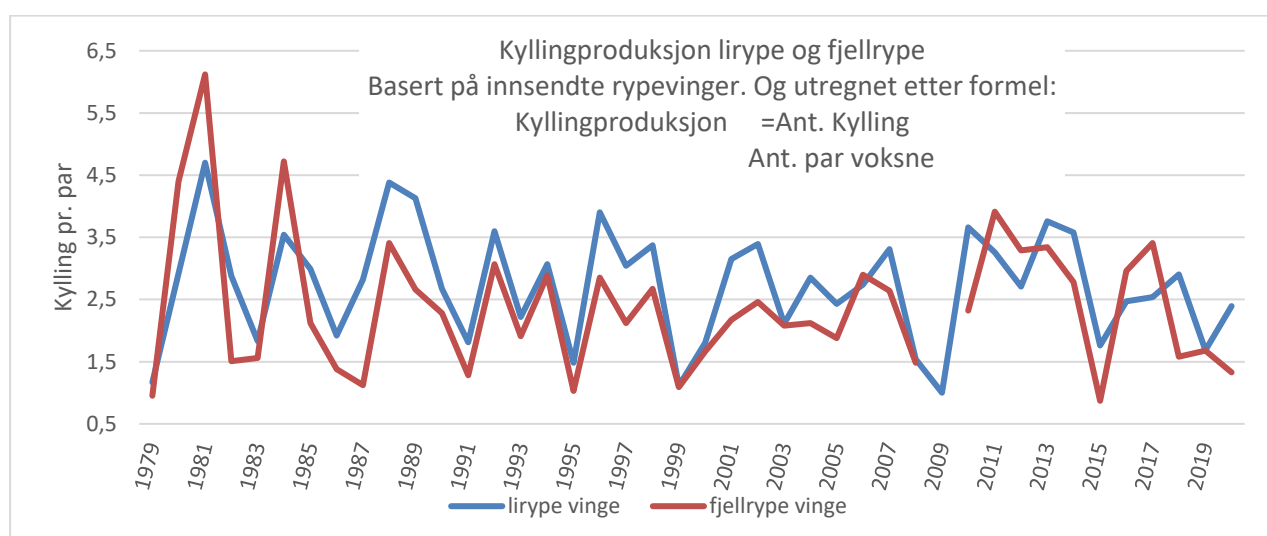
Kyllingproduksjonen er lav (2,7) og under gjennomsnittet sammenlignet med de siste 16 årene.

Fjellrype

Ifølge vår jaktstatistikk har fjellrypebestanden en svak men jevn oppgang fra 2009 og fram til og med 2018. I 2019 og i 2020 ble det som ventet ikke spesielt bra forhold for fjellrypa, og sannsynligvis var det lignende eller enda dårligere stilt i 2021-2023.

Hvis det skal takseres må det benyttes metoder som gir et godt bilde av bestanden, og vi er ikke kjent med at det finnes en god takseringsmetode for fjellrype. Men det er startet opp forsøk i noen områder, så på sikt håper vi at det kommer gode metoder. Siden det ikke foretas noen registreringer er det usikkert hvordan bestanden er selv om «sett-vilt» og innsamlede vinger gir oss noen svar etter at jakta er over. Innsamling av vingeprovver gir oss en ekstra sikkerhet om at takseringsresultatet for lirype er til å stole på også i forvaltning av fjellrypa. I tillegg er den eneste informasjonen vi har om kyllingproduksjon på fjellrype fordi det ikke er mulig å takserer fjellrypa på samme måte som lirypa.

De årene det er jakt samler vi inn rypevinger fra jakta i Øystre Slidre statsallmenning, og der kan vi hente ut nyttig informasjon. De aller fleste år viser vingeprovvene våre en sammenheng mellom kyllingproduksjon for lirype og for fjellrype, selv om det i 2020 var en økning for lirype og en nedgang for fjellrype. De fleste årene viser vingeprovvene våre også en noe lavere produksjon for fjellrype enn for lirype. Det er ingen signal som tilsier at det er god kyllingproduksjon hos fjellrype i år, snarere tvert imot, og det er derfor uaktuelt å åpne for jakt på fjellrype i år der det ikke åpnes for jakt på lirype. Dersom det skulle åpnes for jakt på fjellrype i år der lirypa fredes vil det også føre til et økt og uønsket jaktpress på fjellrypa. Fjellrypa bør derfor, som tidligere år, innlemmes i eventuelle kvoter og fredninger.

Figur 5. De aller fleste år viser vingeprovvene våre en sammenheng mellom kyllingproduksjon for lirype og for fjellrype, selv om det i 2020 var en økning for lirype og en nedgang for fjellrype. De fleste årene viser vingeprovvene våre en noe lavere produksjon for fjellrype enn for lirype. I perioden 2021-2023 har vi ingen vingeprovver siden jakta ble avlyst.

En annen grunn for å innlemme fjellrypa i kvoter og fredninger er at det for mange jegere er vanskelig å skille fjell- og lirype litt ut på høsten. Argument som taler imot å ta med fjellrypa i kvoter/fredninger er at jakt på fjellrype i praksis har en kortere jaktseong (pga være og føre). I tillegg har vi i Øystre Slidre relativt små områder med fjellrypeareal sett i forhold til de store nærliggende fjellområdene med fjellrypebestander som det i praksis ikke jantes i. Likevel bør fjellrype innlemmes i eventuelle kvoter og fredninger.

Orrfugl

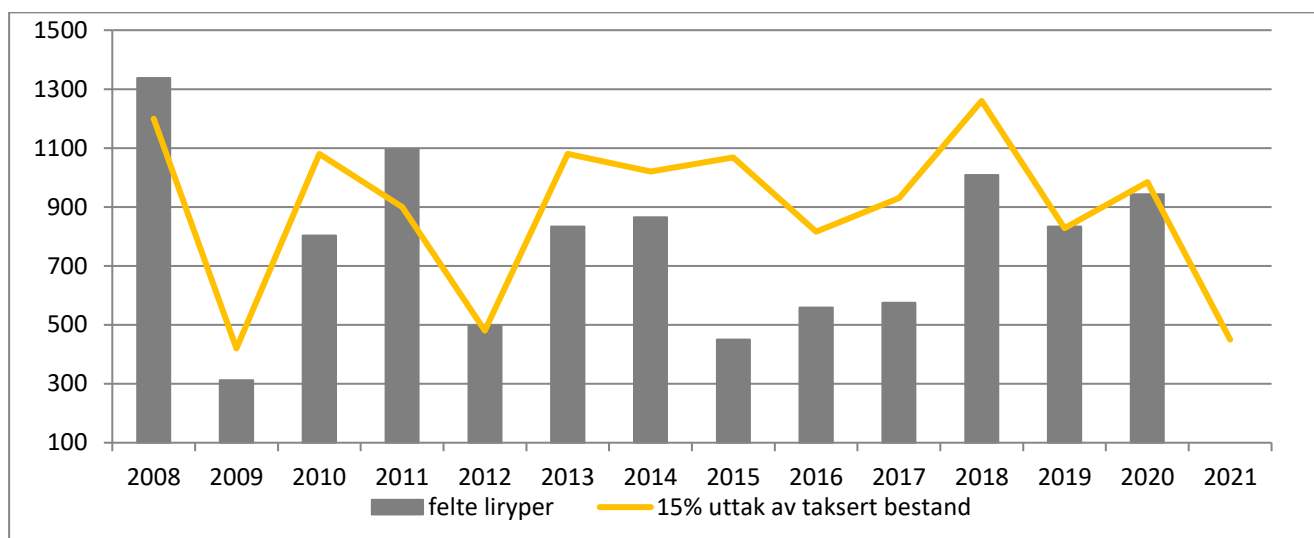
Takseringen er rettet mot lirype, men observasjoner av andre arter registreres. I år er det ikke observert orrfugl. Til sammenligning ble det sett 12 orrfugl i 2021 under taksering (god fordeling høne, hane, kylling). I 2019 og 2020 ble det observert 15 orrfugl. Orrfuglbestanden har vært svært lav i mange år, og det er kun i sørlige del av statsallmenningen at vi har orrfuglterreng. Som i fjor ser det også dårlig ut for orrfuglbestanden i år, og det bør ikke åpnes for jakt på orrfugl.

Andre arter

I år er det observert smågnagere på 15 og hare på 1 av de 52 takseringslinjene. Det er ikke observert rev på noen av linjene. Bestanden av hare har vært bra i flere år. I 2019 var det påvist flere tilfeller med harepest i Øystre Slidre kommune uten at dette ga store utslag i felt eller sett hare, og i 2024 er det igjen oppdaget tilfeller av harepest i Valdres.

Beregning av jaktuttak m.m.

De siste rypeforskningsprosjekter viser til at det er forsvarlig med jaktuttak på 15 % av taksert rypebestand uten at det påvirker neste års hekkebestand. Uttaket i Øystre Slidre statsallmenning har ligget på gjennomsnittlig 13 % i perioden 2008-2020. I gode år kan det tas ut noe mer, mens det i dårlige år bør tas ut mindre enn 15 %. Dette uttaksmålet forutsetter at det er en kyllingproduksjon på mer enn 2,5 kylling pr. rypehøne. I år er total kyllingproduksjon taksert til 2,7.

Figur 6. Den gule linjen viser det forskningen mener er et forsvarlig jaktuttak jf. taksering, og de grå søylene viser beregnet antall felte ryper i Øystre Slidre statsallmenning fram til 2021 som var første år med fredning. Dersom vi skal lytte til forskningen så skal den grå søylen ikke være høyere enn den gule linja, men denne metoden med jaktuttak på 15 % av taksert rypebestand kan bare brukes når kyllingproduksjonen er over 2,5. I år er total kyllingproduksjon taksert til 2,7. Det er når bestanden er lav at jakta har størst betydning for bestanden.

Tiltak for å begrense jaktuttak

Fjellstyret har gjennom vedtatte begrensninger de fleste år klart å holde et gjennomsnittlig uttak på under 15 % av taksert lirypebestand. Dette viser at reguleringsmekanismene som brukes, sannsynligvis har en virkning. Det er viktig å finne en balanse mellom antall jegere som får jakte, samtidig som at de som jakter, også får lov å felle ryper når bestanden er bra. I 2024 har vi totalt en produksjon på 2,7 kylling pr. par, med lavere produksjon i sør (1,5) og høyere i midt og nord (3,3). I felt B/C kan vi bruke målet om et uttak på 15 % av høstbestanden før jakt slik forskningen anbefaler fordi kyllingproduksjonen der er over 2,5 kylling pr par i år. Slik administrasjonen ser det bør vi i sør (felt A) beholde de rypene vi kan i år, og det bør heller ikke gjennomføres jakt på orrfugl.

Tiltakene virker best når jegerne har forståelse for, og er enige i de begrensningene som settes:

- I håp om å ta vare på mest mulig stamfugl og legge til rette for neste års produksjon bør det i område A ikke åpnes for jakt på rype (li og fjell) eller orrfugl i år.
- I område B/C kan vi legge til rett for et forsiktig uttak av rype (li og fjell), men orrfugl bør fredes også her.
- Reguleringene bør derfor være like for alle jegere og i hele allmenningen.

Etter at det ble startet med taksering i 2008 er det 2009, 2012 og 2021- 2023 som har vært de årene med dårligst takseringsresultat:

		2009	2012	2021	2022	2023	2024
Område 1 Felt A	Ryper pr km2	8	3	4,2	18,2	3,3	8,3
	Kyllingprod.	1	3,3	1,2	3,8	0,4	1,5
Område 2 Felt B og C	Ryper pr km2	6	15	10,3	6,7	6	17,3
	Kyllingprod.	3,3	6,6	2	1,3	1,9	3,3
Samla	Ryper pr km2	7	8	7,2	12,4	4,7	12,8
	Kyllingprod.	2,2	6,2	1,9	2,3	1,5	2,7

I 2009, 2012, 2021-2023 var det følgende reguleringer:

	2009	2012	2021, 2022, 2023
Regulering:	Småviltjakt, med sterke begrensninger. Dagskvote på 1(ett) vilt pr. dag og maksimalt 8(åtte) vilt i løpet av 2009. Med vilt menes lirype, fjellrype, orrfugl, hare, and eller vader. Jakt med harehund i perioden 1. -15. oktober. Kan ikke felle annet småvilt enn hare. Dagskvote settes til 1 (èn) hare pr. jaktlag pr. dag, og maks 3 (tre) harer pr. jaktlag i løpet av 2009.	Fredning av lirype i sørre del. Dagskvote 2 (1 f.o.m. 16.10)	Fredning av lirype og fjellrype i hele statsallmenningen.

2021 var første året med totalfredning av rype i Øystre Slidre statsallmenning. Bestandsforholdene er bedre i år og administrasjonen foreslår å åpne for forsiktig jakt i år.

Naturmangfoldsloven § 7

Jf § 7 skal saken vurderes opp mot bestemmelsene i §§ 8-12:

Småviltbestandene har store naturlige svingninger. I denne saken er forslag til bestemmelser for årets jakt vurdert med bakgrunn i taksering av lirypebestanden, lirype utgjør ca 80 % av antall felte småvilt i statsallmenningen. Kunnskapsgrunnlaget er så godt som det innen rimelige krav lar seg gjøre å framskaffe. Det er i saken lagt opp til at uttaket ikke skal være større enn ca 15 % av registrert lirypebestand, noe som ifølge vitenskapelig kunnskap i liten grad skal påvirke neste års hekkebestand dersom kyllingproduksjonen er over 2,5 kylling pr. par. Vi kan bruke målet om et uttak på 15 % av høstbestanden før jakt slik forskningen anbefaler siden kyllingproduksjonen i felt B/C er over 2,5 kylling pr par i år. Med tanke på at vi har lav kyllingproduksjon, totalt kun 0,2 kylling pr høne over grensen for et høstbart overskudd, og med tanke på våre egne sørområder og andre naboområder (som for eksempel Gausdal der det trolig blir fredning av rype også i år) bør vi være forsiktige med uttaket i år. Jakt seint på høsten gir forholdsvis liten felling, men de fuglene som felles da ville med stor sannsynlighet overlevd vinteren og blitt neste års hekkefugler. Slik vi ser det bør det ikke gjennomføres jakt på rype og orrfugl i felt A i år. En anser foreslått uttak som bærekraftig, og at saken er vurdert tilstrekkelig i forhold til tilgjengelig kunnskap (§ 8) og føre-var-prinsippet (§ 9). §§ 10-12 er også vurdert. En kan ikke se at forslag til vedtak er i konflikt med disse forhold, men etter saksbehandlers syn bør ikke Fjellstyret øke uttaket.

Fjellovas § 23, siste ledd

"Før fjellstyret gjer noko vedtak etter andre og tredje stykket, skal kommunen uttale seg. Er det usemje mellom fjellstyret og kommunen, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka."

Saken, med forslag til vedtak, er oversendt kommunen for uttale. **Øystre Slidre kommune støtter forslag til vedtak**, hele uttalen er vedlagt (vedlegg 1).

Innspill fra Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening

Takseringsresultatet og dette saksdokumentet er som vanlig sendt til Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening som får mulighet til å komme med innspill, og ØSJFF konkluderer med at;

«Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening (ØSJFF) støtter Fjellstyrets forslag om å åpne for jakt på lirype og fjellrype i jaktfelt B og C». Men meningene innad i ØSJFF spriker mellom de som mener at rypa bør totalfredes også i år og de som ønsker lengre jakttid og større kvoter. Hele uttalen er vedlagt (vedlegg 2).

Rekruttering

Alle 14 og 15 åringer kan få gratis opplæringsjakt på småvilt, og Oppland JFF har årlig hatt ei helg med opplæringsjakt der fjellstyret bidrar med gratis jaktkort. I 2018 og 2019 tildelte Øystre Slidre fjellstyre i tillegg 5 stk gratis jaktkort (dagskort) til førstegangsjegere, altså jegere som samme år hadde tatt jegerprøven. Dette er et samarbeid mellom fjellstyrene og NJFF. I 2020 tildelte fjellstyret 5 stk 2 dg jaktkort til førstegangsjegere (jegere som tok jegerprøven i 2020), med samme forutsetninger som tidligere. Disse tilbudene beskatter i liten grad bestanden, men for de ferske jegerne som får benytte seg av tilbudet kan det likevel bety mye. Saksbehandler mener at det er et

viktig prinsipp at jakt skal være å høste av et overskudd, og at jakt for denne gruppen jegere skal foregå på samme vilkår/begrensninger som for andre jegere.

Forslag til reguleringer i andre statsallmenninger

2024	Øystre Slidre	Gausdal	Vestre Slidre	Fron	Lom
Total tetthet	12,8	2,5	8,6	?	17,9
Kylling Pr par	2,7	1,6	2,4	2,6	3,4
Forslag til begrensning:	Se forslag til vedtak.	Kvotefastsettelse skjer 3. sept., med trolig forslag om fredning av rype og begrensning av skogsfugljakt.	Fjellstyret har møte 5. sept.	?	Fjellstyret har møte 29. aug. Bl.a. forslag 2 ryper pr dag i dagskvote.

Det er en god ide å kalibrere seg, spesielt siden fjellstyremedlemmene i forkant av denne årlige saken ofte blir kontaktet av engasjerte jegere. En annen grunn til å gløtte på takseringsresultat fra andre deler av Sør-Norge er at det trengs 30-50km² for å forvalte voksne liryper og unge stegger som er ganske stedbundne. Vi trenger 3-400km² for å forvalte halvparten av de unge hønene (framtidens eggleggere). Til sammenligning er Øystre Slidre statsallmenning og Heimdalen totalt 550km². Det er ikke så lett å få tak i data fra andre områder så tidlig, men mange av de andre områdene har dessverre dårligere taksering som det vi ser i våre områder.

Lovhjemmel

Alle som siste året har vært og som fremdeles er fast bosatt i Norge har rett til, under like vilkår, å drive småviltjakt uten hund i statsallmenningene, jf. fjellovas § 23, 1. ledd. Fjellstyret har imidlertid myndighet til å regulere jakttrykket, men må da sørge for en rimelig fordeling mellom uten- og innenbygdsboende. Fjellstyret er imidlertid ikke pålagt å stille alle søkere likt ved tildelingsprosedyren, det sentrale er å sikre en rimelig fordeling. Dersom situasjonen er slik at det er få innenbygdsboende jegere og mange utenbygdsboende søkere, har fjellstyret anledning til å slippe til alle innenbygdsboende, selv om adgangen er regulert for de utenbygdsboende. Prisen kan settes ulik for uten- og innenbygdsboende, men fjellstyrenes handlingsrom er her begrenset i forskrift.

Fjellstyret skal vurdere følgende forhold:

- Kvoteregulering for alle arter.
- Dagskvote/sesongkvote
- Område/tidsrom.
- Selge (flere) jaktkort?
- Stoppe all jakt eller avslutte jakta tidligere?
- Hvilke arter?
- Vurdere snarefangst, evt. reguleres i tid og antall snarer pr. jaktkort.

I år har 637 personer søkt om jaktkort for småvilt. Trekningen er ikke foretatt, og ingen jaktkort (bortsett ifra harejakt) er forhåndskjøpt. Fordi innenbygdsboende jegere allerede er en begrenset gruppe mennesker, gjelder begrensningen i antallet jaktkort som er nevnt i forslag til vedtak kun for utenbygdsboende. Bortsett fra denne store forskjellen i tilgang på jakt og pris på jakt er det saksbehandlers syn at størrelse på kvoter og lengde på jakttid bør være lik for alle jegere, men vi registrerer at ØSJFF her et annet syn på dette og at de ønsker større kvoter og lengre jakttid for innenbygdsboende. I 2020 viste fellingsstatistikken at innenbygds jegere feller mer enn dobbelt så mye lirype pr dag som en utenbygds jeger, (IB=0,69 mot UB=0,31 lirype pr dag). Trolig er dette fordi de utenbygdsboende ikke er like godt kjent i statsallmenningen. Behovet er derfor egentlig større for å begrense uttaket hos de innenbygdsboende, men saksbehandlers syn er at kvoter og jakttid bør være lik for innenbygdsboende og utenbygdsboende.

Forslag til vedtak

Fjellstyret legger vekt på å finne en fornuftig balanse mellom bærekraftig høsting og det å ivareta både lokale og tilreisende jegere sine interesser. Vi ønsker at rypebestanden så raskt som mulig stabiliserer seg på et nivå som produserer et høstingsverdig overskudd. Med hjemmel i fjelloven § 23 vedtar fjellstyret derfor følgende begrensninger som skal gjelde under småviltjakta 2024:

Alle jegergrupper unntatt harejegere:

Jaktfelt A:

- Det åpnes ikke for jakt på rype eller orrfugl
- Ingen begrensning i uttak av andre småviltarter

Jaktfelt B og C:

- Det åpnes ikke for jakt på orrfugl.
- Snarefangst av rype tillates ikke i noen del av allmenningen.
- Fredning av rype fra og med 20/10
- Ingen begrensning i uttak av andre småviltarter
- For å bevare og helst øke stamfuglbestanden og for å begrense det totale uttaket, settes det i år både dagskvote og sesong/periodekvote:
 - Dagskvote: 1 rype pr. jeger pr. jakt dag fra 15.9. – 20.10.
 - Sesongkort: maksimalt 8 ryper pr jeger med sesongkort
 - 5 (6) dagers perioder: maksimalt 2 ryper pr jeger med periodekort
- Med "ryper" menes både liryper og fjellryper.
- Flytting av kvoter mellom jegere og dager er ikke tillatt.
- Fjellstyret vil legge opp til en felling av maksimalt 500 ryper i felt B/C (det tilsvarer 11,8% av taksert bestand i område B/C). Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for salg av et begrenset antall jaktkort i jaktfelt B og C i perioden 15/9-20/10.
- Fjellstyret vil dele ut 5stk gratis 2-dagerskort til førstegangsjegere i område B og C. Det blir stilt vilkår om jaktrapport og om at den ferske jegeren har med seg en erfaren jeger.

Trening av fuglehund:

- Det åpnes for et begrenset salg av treningskort (dagskort) for fuglehund i perioden 16. oktober til 31. oktober. Det blir satt krav om føring av sett-vilt skjema for treningskort i denne perioden. Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for salg av et begrenset antall dagskort for trening av fuglehund i perioden 16.10-31.10.
- Våre vanlige treningskort for fuglehund (utenfor Langsua Nasjonalpark) selges som vanlig i perioden 1. november til 31. mars.

Harejakt med harehund:

- Det åpnes for harejakt med harehund. Harejegere kan ikke felle annet småvilt enn hare og smårovvilt.

Smårovvilt:

- Jakt uten hund går som normalt.
- Det åpnes for et begrenset salg av dagskort for jakt på smårovvilt med hund fra 1.11. Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for dette.

Behandling av saken

Det kom forslag fra Pål Lundby om å utvide jakttiden for rype for innenbygds jegere til 23. desember, men beholde samme sesongkvote på 8 ryper. Forslaget ble vedtatt med 4 av 4 stemmer. (Tor Erik Grønolen eller hans varamedlem Tord Rogne var ikke til stede på møtet.)

I etterkant av møte fant saksbehandler ut at Fjellstyret ikke har hjemmel til å vedta ulik jakttid fordi alle jegere uten hund skal ha like vilkår jf. fjelloven. «*Alle som siste året har vært og som fremdeles er fast bosatt i Norge har rett til, under like vilkår, å drive småviltjakt uten hund i statsallmenningene,*

jf. fjellovas § 23, 1. ledd.» Det betyr at utenbygds jegere uten hund og innenbygds jegere uten hund også må ha samme jakttid.

Fjellstyret hadde en ny avstemming på e-post 30. august. Det ble stemt mellom det opprinnelige forslaget til vedtak og et nytt vedtak om å utvide jakttiden for rype til 23. desember.

1. Beholde det originale forslaget til vedtak der rypejakta avsluttes 20. oktober for alle.
2. Utvide jakttiden for rype til 23. desember. (Gjelder for alle innenbygds jegere og utenbygds jegere uten hund. Utenbygds jegere med hund slutter 15. oktober hvert år uavhengig av om jakttiden er lengre.)

Forslag 1 fikk 2 stemmer (Ingrid Rogne og Alice Gudheim) og forslag 2 fikk 2 stemmer (Ole Kristian Oldre og Pål Lundby). Fjellstyreleder bruker sin dobbeltstemme, og forslag 1 får da 3 stemmer mot forslag 2 med 2 stemmer. Jakttid for rype blir 15. september til 20. oktober. Eneste forskjellen mellom de to forslagene var jakttiden for rype.

Det er også avtalt en mindre endring i forslag til vedtak: At punktet «5 (6) dagers periodekort» byttes til «ukekort eller mindre».

Vedtak

Fjellstyret legger vekt på å finne en fornuftig balanse mellom bærekraftig høsting og det å ivareta både lokale og tilreisende jegere sine interesser. Vi ønsker at rypebestanden så raskt som mulig stabiliserer seg på et nivå som produserer et høstingsverdig overskudd. Med hjemmel i fjelloven § 23 vedtar fjellstyret derfor følgende begrensninger som skal gjelde under småviltjakta 2024:

Alle jegergrupper unntatt harejegere:

Jaktfelt A:

- Det åpnes ikke for jakt på rype eller orrfugl
- Ingen begrensning i uttak av andre småviltarter

Jaktfelt B og C:

- Det åpnes ikke for jakt på orrfugl.
- Snarefangst av rype tillates ikke i noen del av allmenningen.
- Jakttid for rype er 15. september til 20. oktober.
- Ingen begrensning i uttak av andre småviltarter
- For å bevare og helst øke stamfuglbestanden og for å begrense det totale uttaket, settes det i år både dagskvote og sesong/periodekvote:
 - Dagskvote: 1 rype pr. jeger pr. jakt dag fra 15.9. – 20.10. (Gjelder alle jaktkort).
 - Sesongkvote: maksimalt 8 ryper pr jeger med sesongkort, eller maksimalt 2 ryper pr jeger med ukekort eller mindre.
- Med "ryper" menes både liryper og fjellryper.
- Flytting av kvoter mellom jegere og dager er ikke tillatt.
- Fjellstyret vil legge opp til en felling av maksimalt 500 ryper i felt B/C (det tilsvarer 11,8% av taksert bestand i område B/C). Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for salg av et begrenset antall jaktkort i jaktfelt B og C i perioden 15/9-20/10.
- Fjellstyret vil dele ut 5stk gratis 2-dagerskort til førstegangsjegere i område B og C. Det blir stilt vilkår om jaktrapport og om at den ferske jegeren har med seg en erfaren jeger.

Trening av fuglehund:

- Det åpnes for et begrenset salg av treningskort (dagskort) for fuglehund i perioden 16. oktober til 31. oktober. Det blir satt krav om føring av sett-vilt skjema for treningskort i denne perioden. Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for salg av et begrenset antall dagskort for trening av fuglehund i perioden 16.10-31.10.
- Våre vanlige treningskort for fuglehund (utenfor Langsua Nasjonalpark) selges som vanlig i perioden 1. november til 31. mars.

Harejakt med harehund:

- Det åpnes for harejakt med harehund. Harejegere kan ikke felle annet småvilt enn hare og smårovvilt.

Smårovvilt:

- Jakt uten hund går som normalt.
- Det åpnes for et begrenset salg av dagskort for jakt på smårovvilt med hund fra 1.11. Fjellstyret overlater til administrasjonen å finne gode løsninger for dette.

Vedtatt med 3 mot 2 stemmer.

(Ole Kristian Oldre og Pål Lundby stemte for å utvide jakttiden for rype til 23. desember.)

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Vedtaket fattet med hjemmel i fjellovens § 23, gjelder 1 uke etter at det er kunngjort.

Vedlegg 1. Uttale fra Øystre Slidre kommune.

Uttale til Øystre Slidre fjellstyre - Taksering av lirypebestanden 2024 - Regulering av jakttrykk

Øystre Slidre fjellstyre har i dei siste 20 åra taksert lirypebestanden i Øystre Slidre statsallmenning med takseringsmetoden Distance Sampling (linjetaksering ved bruk av hund). Linjetaksering er en vitenskapleg metode for å berekne kor mange ryper det er innafør eit område.

Bestandsforholda for lirype i 2024 er framleis på eit lågt nivå samanlikna med åra etter oppstart av linjetaksering i 2008. Kyllingproduksjonen er også svært låg.

Sammenlignbare resultatere fra DISTANCE – taksering tidligere år:

		-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	-20	-21	-22	-23	-24
Omr. 1	Ryper pr km2	28	8	19	6	3	2	13	10,6	10,5	12,5	20,7	9,7	13,8	4,2	18,2	3,3	8,3
Felt A	Kyllingprod.	2,3	1	4,8	2,7	3,3	2,2	6,6	2,3	4,5	4,1	4,5	2,9	3,6	1,2	3,8	0,4	1,5
Omr. 2	Ryper pr km2	11	6	16	20	15	33	21	24,9	16,7	17,6	21,3	17,9	19,1	10,3	6,7	6	17,3
Felt B og C	Kyllingprod.	4,5	3,3	5,9	8,8	6,6	7,5	6,6	4,3	4,3	5,1	5,6	4,2	4,5	2	1,3	1,9	3,3
Samla	Ryper pr km2	20	7	19	15	8	18	17	17,8	13,6	15,1	21	13,8	16,4	7,2	12,4	4,7	12,8
	Kyllingprod.	3,1	2,2	5,3	7	6,2	6,2	6,6	3,8	4,3	4,6	5,2	3,9	4,2	1,9	2,3	1,5	2,7

Årets tal viser ei rypetettheit på 12,8 ryper pr km² og ein kyllingproduksjon på 2,7. Når ein samanliknar årets tal med dei siste 16 åra ein har hatt linjetaksering, så er ein kyllingproduksjonen på 2,7 og ein rypetettheit på 12,8 ryper pr km² godt under gjennomsnittet. Vi har hatt fleire år med låg produksjon og tettheit.

Dei siste rypeforvaltningsprosjekta viser til at det er forsvarleg med jaktuttak på inntil 15% av taksert haustbestand utan at det påverkar neste års hekkebestand. Dette føreset ein kyllingproduksjon på meir enn 2,5 kylling pr rypehøne. Det er når bestanden er låg, at jakta har mest betydning for bestanden.

Med bakgrunn i årets takseringsresultat har Øystre Slidre fjellstyre foreslått følgjande avgrensingar som skal gjelde under jakta 2024:

Jaktfelt A:

- Det opnast ikkje for jakt på lirype, fjellrype eller orrfugl
- Ingen avgrensing i uttak av andre småviltarter.

Jaktfelt B og C:

- Det opnast ikkje for jakt på orrfugl.
- Snarefangst av rype tillatast ikkje i nokon del av allmenningen.
- Freding av rype frå og med 20. oktober.
- Ingen avgrensing i uttak av andre småviltarter.
- For å bevare og helst auke stamfuglebestanden og for å avgrense det totale uttaket, settast det i år både dagskvote og sesong/periodekvote:
 - o Dagskvote: 1 rype per jeger per jakt dag frå 15.09 – 20.10.
 - o Sesongkort: maksimalt 8 ryper per jeger med sesongkort.
 - o 5 (6) dagars periodar: maksimalt 2 ryper per jeger med periodekort.
- Med ryper meine ein både lirype og fjellrype.
- Flytting av kvoter mellom jegerar og dagar er ikkje tillate.
- Fjellstyret vil leggje opp til ein felling av maksimalt 500 ryper i felt B/C (tilsvarande 11,8% av taksert bestand i område B/C). Fjellstyret overlat til administrasjonen å finne gode løysningar for sal av eit avgrensa tal jaktkort i jaktfelt B og C i perioden 15.09 – 20.10.
- Fjellstyret vil dele ut 5 stk. gratis 2-dagarskort til førstegongsjegerar i område B og C. Det blir stilt vilkår om jaktrapport og om at den ferske jegeren har med seg ein erfaren jeger.

Trening av fuglehund:

- Det opnast for avgrensa sal av treningskort (dagskort) for fuglehund i perioden 16. oktober til 31. oktober. Det blir sat krav om føring av sett-vilt skjema for treningskort i denne perioden. Fjellstyret overlat til administrasjonen å finne gode løysingar for sal av eit avgrensa tal dagskort for trening av fuglehund i perioden 16.10 – 31.10.
- Treningskort vil for fuglehund (utanfor Langsua Nasjonalpark) seljast som vanleg i perioden 1. november til 31. mars.

Harejakt med harehund:

- Det opnast for harejakt med harehund. Harejegerar kan ikkje felle anna småvilt enn hare og smårovvilt.

Smårovvilt:

- Jakt utan hund går som normalt.
- Det opnast for eit avgrensa sal av dagskort for jakt på smårovvilt med hund frå 1. november. Fjellstyret overlet til administrasjonen å finne gode løysingar for dette.

Øystre Slidre kommune meiner at fjellstyret har gjort ei grundig vurdering av årets takseringsresultat og støtter forslaget om:

- Jakt på lirype og fjellrype kunn i område B/C fram til 20. Oktober grunna låg bestand.
- Totalfreding av orrfugl i alle jaktområde.
- Jakt på hare og smårovvilt i alle jaktområde.

Kvotene sett til 1 rype per jeger/dag, maks 8 ryper pr jeger/sesong og maks 2 ryper per jeger/periode er rimelege sett i høve til takseringsresultata.

Med helsing

Nina Karoline Svensrud
Rådgevar landbruk og utmark

Vedlegg 2. Innspill fra Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening.

Til Øystre Slidre Fjellstyre

Som vanlig er det mange meninger om småviltjakten og reguleringer av denne, men vi har også i år forsøkt å sammenfatte disse til ett innspill fra Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening.

Øystre Slidre Jeger- og Fiskerforening (ØSJFF) støtter Fjellstyrets forslag om å åpne for jakt på lirype og fjellrype i jaktfelt B og C

I tillegg ber vi Fjellstyret vurdere å tillate jakt på rype for innenbygdsboende til og med 23.12.2024. Rypejakt senhøstes betyr mye for innenbygdsboende jegere i Øystre Slidre. Dette bidrar til økt bolyst, og kan være et folkehelseiltak for innbyggere i Øystre Slidre kommune. Uttaket av rype seint på høsten vil være minimalt og vil ikke innvirke vesentlig på neste års bestand.

Salg av jaktkort til utenbygdsboende bør begrenses, og rypejakten for utenbygdsboende kan avsluttes 15.10.2024. Sesongkvote for innenbygdsboende med årskort er ikke ønskelig. Begrens heller antall jaktdager for utenbygdsboende. Å styre antall jaktdager og dagskvoter gir bedre kontroll enn årskvote regulering.

Det er tidligere år satt ett anbefalt mål på 15 % uttak av høstbestanden på rype i henhold til forskningens anbefaling (dette skrives også i saksfremlegget s.6), gitt en produksjon på over 2,5 kylling/par, og da stilles det spørsmål om hvorfor det i 2024 legges til grunn et uttak på kun 11,8% uttak i felt B og C. Uttaket av rype har i snitt ligget på 13% i perioden 2008-2020 i Øystre Slidre Statsallmenning. Dette tilsier at det er rom for noe økt sesongkvote og forlenget jakttid for innenbygdsboende i 2024.

Det skal nevnes at det blant våre medlemmer er de som mener at rypa fortsatt bør fredes for å forhåpentligvis øke bestanden ytterligere, men ØSJFF som forening støtter at det åpnes for jakt når bestandstallene etter taksering, støttet av kjent forskning, viser at det det kan gjennomføres ett forsvarlig uttak av rype.

ØSJFF setter stor pris på at det i år tilrettelegges for førstegangsjegere i felt B og C, ved utdeling av 5 x 2-dagers kort gratis til førstegangsjegere.

Når jakten på rype avsluttes, eller i de år det ikke åpnes for rypejakt, setter ØSJFF pris på at det åpnes for trening av fuglehund.

I tillegg ønsker ØSJFF å foreslå følgende tiltak til Fjellstyret:

1. Legge til rette for- og motivere til økt jakt på smårovvilt.
2. Fjellstyret i Øystre Slidre bør kunne administrere en skuddpremieordning etter modell fra Vestre Slidre Fjellstyre.
4. Deler av jaktinntekter bør kunne avsettes til viltstelltiltak for småvilt.
5. Utarbeide ny forvaltningsplan for småvilt.

Øystre Slidre Jeger – og Fiskerforening ønsker alle jegere en fin høst med mange flotte jaktopplevelser!

Vennlig hilsen

Anders Frøberg

Leder
ØSJFF